

ללמד המקום

Parasha Vayechi וַיַּחֲיֵי Hij leefde.
Bereshiet (Genesis) 47:28-50:26

Afkomst van de Mashiach

In de parasha van deze week, Vayechi , lezen we hoe Jacob zijn kinderen een laatste zegen geeft voordat hij overlijdt. Ter afsluiting van de zegen van Dan zegt Jakob dat hij reikhalzend uitkijkt naar HaShems verlossing, לִישׁוּאַתְּכָהּ קִנִּיתִי יְהוָה, liyeshuatkha kiviti Hasjem Bereshiet (Gen) 49:18. Waar verwijst dit naar? We zouden denken dat de verlossing via Juda, de stamvader van David en Mashiach, zal komen, en niet via Dan! Wanneer Jacob Juda zegent (49:10), zegt hij inderdaad dat de koninklijke scepter de hele tijd in zijn handen zal blijven tot de komst van Shilo , traditioneel geïnterpreteerd als een naam voor Mashiach.

Over de zegen van Dan merkt Rasji op dat Jacob de opkomst van Simson van de stam Dan voorzag en bad dat Simson succesvol zou zijn. In feite was Simson, de potentiële Mashiach van zijn generatie. (Dit wordt voor het eerst vermeld in de Midrasj, Beresheet Rabba 98:14.) Bij nader onderzoek is er feitelijk een diepgaande verbinding tussen de stammen van Juda en Dan.

Onze wijzen leerden dat Juda de meest illustere stam was, terwijl Dan de laagste was. In de wildernis ging de stam Juda voorop, terwijl Dan zich achter in het kamp bevond. Dan kreeg de taak om de “verloren en gevondennen” te zijn en alle spullen op te rapen die waren achtergelaten door de andere stammen vóór hen. Heden ten dage zouden we dit een bezemwagen noemen maar dan wel een met een bijzondere taak. Dit bracht hen een enorme verdienste. Op mystiek niveau is de rol van Dan werkelijk symbolisch voor onze missie in het “vinden” en herstellen van de verloren vonken van de schepping om de kosmos recht te zetten. Hoewel mensen Juda als de grootste en Dan als de kleinste zagen, zag HaShem hen beiden als gelijkwaardig en verklaarde Hij dat Hij vertegenwoordigers van de twee samen zou brengen om Zijn huis te bouwen (Shemot Rabba 40:4).

Als zodanig koos HaShem Betzalel uit de stam Juda, en Oholiav uit de stam Dan om de Mishkan te bouwen. Hetzelfde gebeurde met de Tempel in Jeruzalem, gebouwd door koning Salomo uit de stam Juda, met behulp van middelen en arbeid van koning Hiram, wiens moeder uit de stam Dan kwam! (Midrasj Tanchuma , Ki Tisa 13) En ten slotte zal Mashiach in dezelfde geest, vaderlijk uit de stam Juda komen, maar via zijn moederslijn uit de stam Dan. (Interessant genoeg is het mogelijk dat koning David zelf deze afstamming had, aangezien sommigen van mening zijn dat zijn moeder, Nitzvet bat Ada'el, ook uit de stam Dan kwam.) De wortel van Jehuda is lehodot , ‘danken’. Dankbaar is dan ook deels een aspect van Chessed de juiste benaming is misschien beter ‘vriendelijkheid’. De wortel van Dan is din , “oordeel”, wat Gevoerah vertegenwoordigt. Het is zeer passend dat we beide aspecten n.l rechts en links, in het juiste evenwicht nodig hebben om rectificatie in het universum tot stand te brengen. De Mashiach is een belichaming van dat evenwicht.

Een andere Midrash

Een andere Midrash brengt dit in verband met de reden waarom zowel Juda als Dan in de Torah worden beschreven als gur aryeh , een ‘leeuwenwelp’, waarbij de leeuw het symbool is van David en van Jeruzalem. In de laatste zegen van Jacob in de parasha van deze week is het Juda die gur aryeh wordt genoemd, maar in de laatste zegen van Mozes Devariem (Deutr) 33, is het Dan die de gur aryeh is. De Midrash concludeert dan ook dat Mashiach uit deze twee stammen zal komen, “zijn vader uit Juda en zijn moeder uit Dan” (Yalkut Shimoni I, 160). Er wordt ook naar verwezen in de parasha van vorige week, waar we de namen lezen van de zeventig leden van Jacob’s familie die naar Egypte kwamen. Het enige nageslacht van Dan is Chushim (חֻשִׁים), wat ook een exact anagram van “Mashiach” (מָשִׁיחַ) is! Volgens een bekende traditie was het Chushim die uiteindelijk een einde maakte aan Esau, en zo zal ook de Mashiach een einde maken aan de onderdrukking van Edom.

ללמד המקום

Terwijl Dan door Mozes een “leeuw” wordt genoemd, wordt hij in de sidra van deze week door Jacob een “slang” genoemd. Dit komt omdat de leeuw het symbool was van de Davidische dynastie, maar meer specifiek gesproken is het symbool van de Mashiach zelf een slang. De gematria van “slang” (נחש) is gelijk aan “Mashiach” (משיח), beide zijn 358. Dit gaat helemaal terug tot Eden, waar de slang de ondergang van de mens veroorzaakte, en dus zal het de “slang” zijn. Mashiach die deze gebeurtenis omkeert. In Kabbalistische bronnen is dit de betekenis van Jesaja's beschrijving van de grote eindstrijd tussen de nachash bariach en de nachash 'akalaton, de “rechte slang” en de “verdraaide slang” (Jesaja 27:1). De eerste is de Mashiach, en de laatste is de belichaming van het kwaad dat aan het einde der dagen zal worden vernietigd. Al met al zien we hier naar mijn mening dan ook zeer speciale dingen.

De Mashiach

Als het gaat om de specifieke afstammingslijn van Mashiach, weten we dat hij een directe afstammeling is van koning David, maar hebben we meer exacte informatie over zijn afstammingslijn? De pre-Davidische afstamming is enigszins duidelijk. Het begint met Abraham, van wie er 14 generaties zijn tot aan David (er wordt gezinspeeld door de gematria waarde van “David”, 717, 14!) De sleutelfiguren daartussenin zijn Juda, Peretz en Boaz. Ondertussen speelt ook Abrahams neef Lot een grote rol. Na de verwoesting van Sodom en Gomorra werd Lot uiteindelijk verleid door zijn eigen dochters die ervan uitgingen dat de hele wereld vernietigd was en dat ze de planeet opnieuw moesten bevolken waardoor Moab en Ben-Ammi geboren werden, de voorouders van de Moabieten en Ammonieten. . Uit Moab kwam de prinses Ruth voort, de vrouw van Boaz en de overgrootmoeder van koning David. Van Ammon kwam Na'amah, de vrouw van koning Salomo en moeder van Rehabeam, die de Davidische dynastie in de derde generatie voortzette.

Hoewel we zouden aannemen dat Mashiach een directe afstammeling van David is via zijn zoon Salomo, is er ook nog een andere mening. De Zohar (III, 173b) merkt bijvoorbeeld op dat de Mashiach misschien niet van Salomo komt, maar van de derde zoon van David en Batsheva, Nathan. Het lijkt erop dat de christenen aan beide rabbijnse opvattingen wilden voldoen door twee verschillende, tegenstrijdige genealogieën voor Jezus in het Nieuwe Testament aan te bieden: één gaat via Salomo en één gaat via Nathan! De ironie is natuurlijk dat christenen denken dat Jezus de letterlijke zoon is van God, dus wat voor nut heeft een menselijke afstamming eigenlijk? Het dilemma wordt nog raadselachtiger:

De Zohar zegt dat de vrouw van Nathan Heftzibah heette, en hun zoon Menachem ben Amiel wat een bijnaam is voor Mashiach. Het probleem is dat we ook weten dat de vrouw van koning Hizkia Heftzibah heette. Hizkia was de meest rechtvaardige koning sinds zijn voorvader David, en is zeker een stamvader in de lijn van Mashiach. De Talmud (Sanhedrin 98b) stelt dat Hizkia zelf Mashiach had moeten zijn en ondanks dat hij volkomen rechtvaardig was, had hij toch ook nog één ontbrekende kwaliteit. (De profeet Jesaja kwam voor de koning en vertelde hem in de naam van HaShem dat hij een onvergeeflijke zonde had begaan, want in plaats van van de gelegenheid gebruik te maken om HaShems naam te heiligen door te wijzen op de goddelijke kracht over leven en dood en over alle natuurkrachten had de koning op zijn rijkdommen gepocht.) De zoon van Hizkia en Heftzibah was Menashe, de langzittende monarch van Juda. Menashe had het potentieel om ook Mashiach te zijn, maar hij verviel in afgoderij en goddeloosheid. Koning Menashe was daarmee dus wederom een mislukte Mashiach. Sommigen hebben betoogd dat Menachem ben Amiel en Menashe naar dezelfde persoon moeten verwijzen (althans geestelijk). Toch komt Menashe van Salomo, en Menachem wordt verondersteld van Nathan te komen. Hoe lossen we dit dilemma op hoe gaan we hier mee om ?

Pirkei d'Rabbi Eliezer komt erbij en maakt het probleem op het eerste gezicht nog ingewikkelder. Er staat (in hoofdstuk 19) dat Menachem ben Amiel een afstammeling is van Jozef, dus hij is waarschijnlijker Mashiach ben Yosef, en niet Mashiach ben David. We zouden daarom twee dingen kunnen concluderen: dat zowel Mashiach ben David als Mashiach ben Yosef feitelijk afstammelingen zijn van koning David, de eerste via Salomo en de laatste via Nathan. En misschien, net zoals eerstgenoemd moederlijk afstamt van de stam Dan, zo stamt laatstgenoemde moederlijk af van de stam Jozef. De realiteit is dat een persoon een directe afstammeling kan zijn van meerdere figuren, vooral na zoveel generaties en zoveel huwelijken daartussenin. Tegenwoordig zijn alle Joden Yehudim, en

ללמד המקום

standaard “Judeeërs” zelfs Kohanim en Levi'im zijn Yehudim! Er is dus geen reden waarom Mashiach ben Yosef geen afstammeling kan zijn van zowel Jozef als David. Hij zou ongetwijfeld toch een Yehudi zijn! Het is intrigerend dat zelfs David een Efrati wordt genoemd, blijkbaar met een Efraïmitische afstamming in zijn verleden (zie 1 Samuël 17:12, dat begint met וְדָוִד בֶּן-אֵישׁ אֶפְרַתִּי ve-David ben eesh efrati).

Zoals het er nu uitziet, zijn dus alle stammen na lange tijd grondig met elkaar vermengd geworden. Waardoor de exacte afstamming niet langer van betekenis is, het is zelfs niet eens meer traceerbaar. Uiteraard zullen er ook weer mensen zijn dat het wel mogelijk is, echter bewijs hiervoor loopt vaak op een dood spoor. Wat uitermate belangrijk is zijn de sleutelkwaliteiten die de Mashiach moet bezitten, het vermogen tot inspirerend leiderschap en waardig koningschap, en, het allerbelangrijkste, om de taken uit te voeren die in de Tenach zijn uiteengezet. Wanneer de Mashiach komt zal hij het zijn om de slangenstaf van Mozes te hanteren. Dat speciale gereedschap dat door HaShem is gemaakt in de schemering van de zesde dag van de schepping (Pirkei Avot 5:6). En wie zal hem van personeel voorzien? Niemand minder dan de terugkerende Heftzibah de Mevaseret Tsion. Waar kunnen we dit dan vandaan halen? Uit een weinig bekende oude Sefer Zerubavel die ik vond op het internet:

“...de staf van Aäron en Mozes en David, de koning van Israël, de staf die bloeide in de tent van samenkomst, die bloesems voortbracht en amandelen voortbracht. En Eliyahu, de zoon van Elazar, verborg deze in Raqat (in het gebied van Naftali), dat is Tiberias, en daar was de Mashiach ben Efraïm verborgen.”

En Zerubavel ben She'altiel zei tegen Michael (de engel): “Als het mijn Heer behaagt, wanneer zal het licht van Israël komen? En wat zal er na dit alles gebeuren?” En hij zei tegen mij: “Mashiach ben Yosef zal vijf jaar na Heftzibah komen en heel Israël als één man verzamelen, en dan zal de koning van Perzië tegen Israël optrekken en er zal grote nood in Israël zijn. En Heftzibah, de vrouw van de profeet Nathan, zal uitgaan met de staf die de Heer haar zal geven, en de Heer zal een geest van verwarring in hen laten binnenkomen, en ze zullen elkaar doden, en daar zullen de goddelozen sterven...’

Liyeshuatkha kiviti Hasjem!

Shabbat Shalom

Jaacov